

Коваленко О.В., д.е.н., професор,
завідувач кафедри економіки підприємства
Запорізька державна інженерна академія

Примаченко Т.А., магістрант
Запорізька державна інженерна академія

ЕФЕКТИВНА ОПЕРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДНИК УСПІХУ СУЧАСНОГО ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Коваленко О.В., Примаченко Т.А. Ефективна операційна діяльність як складник успіху сучасного промислового підприємства. У статті визначено поняття операційної діяльності та ефективності. Досліджено фактори, що впливають на ефективність основної діяльності підприємства. Виявлено та обґрунтовано найбільш перспективні з них. Запропоновано шляхи підвищення ефективності операційної діяльності.

Ключові слова: операційна діяльність, ефективність, ресурси, витрати.

Коваленко А.В., Примаченко Т.А. Эффективная операционная деятельность как составляющая успеха современного промышленного предприятия. В статье определено понятие операционной деятельности и эффективности. Исследованы факторы, влияющие на эффективность основной деятельности предприятия. Выявлены и обоснованы наиболее перспективные из них. Предложены пути повышения эффективности операционной деятельности.

Ключевые слова: операционная деятельность, эффективность, ресурсы, затраты.

Kovalenko E.V., Prymachenko T.A. Effective operational activities as a component of the success of a modern industrial enterprise. The article defines the concept of operational activity and efficiency. The factors influencing the efficiency of the main activity of the enterprise were investigated. The most promising of them have been identified and justified. Ways of increasing the efficiency of operational activities are suggested.

Key words: operational activities, efficiency, resources, costs.

Постановка проблеми. Успішність стратегії розвитку і підвищення конкурентоспроможності підприємства вимагають не лише результативної, а й ефективної господарської діяльності.

Своєю чергою, управління виробництвом потребує реалізації широкого кола заходів: постійного пошуку внутрішніх резервів, усунення «вузьких місць», підвищення ефективності залучення усіх видів ресурсів, спрямованих на оптимізацію дій підприємства в різних сферах його виробничо-збутової активності, підвищення якості продукції що випускається, розширення й удосконалення виробничих та економічних зв'язків, удосконалення внутрішнього економічного механізму функціонування підприємства тощо.

У науковій літературі [1–21] приводиться безліч заходів, які сприяють підвищенню ефективності, серед них найбільш актуальні:

- підвищення ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності;
- вибір ефективних форм і методів підприємницької діяльності;
- підвищення конкурентоспроможності продукції (робіт, послуг);
- пільговий податковий режим, що слугуватиме стимулюючим важелем для підприємництва;

– стабільність економічної та соціальної політики з боку держави, спрямованої на підтримку підприємництва;

– ефективна системи захисту інтелектуальної власності, не лише винаходів, а й усієї продукції, новаторських ідей, концепцій і методів ділової активності;

– формування позитивної суспільної думки щодо підприємництва;

– забезпечення розвинутої інфраструктури підтримки підприємництва, яка включає в себе: наявність інноваційних центрів, спеціалізованих фірм-консультантів, що надають початківцям-підприємцям фінансову допомогу, консультативних центрів із питань управління, маркетингу, реклами; курсів і шкіл підготовки підприємців тощо.

Особливої гостроти й актуальності набуває питання ефективної операційної діяльності підприємства в умовах євроінтеграції, яка відкриває нові ринки збуту готової продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти діяльності підприємства, його функціонування, дослідження ефективності операційної діяльності висвітлено в наукових працях вітчизняних та зарубіжних учених-економістів, серед яких: А.В. Куценко, О.В. Рябкова, С.В. Мочер-

ний, В.Д. Базилевич, В.М. Попов, І.М. Бойчик, О.В. Михайловська, О.М. Рац, П. Друкер, Г.І. Капінос, Н.Н. Терещенко, І.А. Маркіна, А.Д. Виварец, Ю.Г. Левченко, Н.А. Шекмар, І.Р. Михасюк, І.М. Бернацький та ін. [1–21].

Сучасна нестабільність та невизначеність економічних умов функціонування підприємств потребують подальшого дослідження з визначенням шляхів стабілізації та можливого підвищення ефективності їх діяльності.

Постановка завдання. Метою статті є визначення поняття «операційна діяльність» та дослідження її складників як необхідної вимоги підвищення ефективності діяльності.

Виклад основних результатів. Мета існування будь-якого підприємства – розвиток, отримання прибутку, досягнення економічних та соціальних результатів.

Розрізняють три види підприємницької діяльності: інвестиційну, фінансову та операційну.

Операційна діяльність – це діяльність, що здійснюється для створення будь-якої корисності, перетворення входів (ресурсів усіх видів) у виходи (готову продукцію чи послуги) (рис. 1) [10].

Операційна діяльність промислового підприємства забезпечує основну частину його доходів, передбачає випуск або реалізацію продукції (виконання робіт, надання послуг), що спрямована на задоволення наявних потреб споживачів.

Виробнича діяльність відбувається у результаті взаємодії трьох факторів: персоналу, праці та предметів праці. Здійснення виробничого процесу потребує наявних ресурсів, а саме: матеріальних, трудових, фінансових, технологічних та інформаційних.

Ресурси – це керовані фактори виробництва, що володіють вартісними властивостями і перетворюючими можливостями, необхідні для забезпечення функціонування й розвитку виробничих процесів для досягнення запланованих результатів [6].

Кожне підприємство прагне до раціонального використання ресурсів, усунення «вузких місць», зменшення операційних витрат, удосконалення технології, скорочення часу виробництва, попередження простоїв обладнання, підвищення ефективності використання основних фондів тощо. Для вирішення цих завдань потрібне постійне спостереження, накопичення та аналіз отриманих результатів основної

діяльності. Залучення до виробничої діяльності нової техніки та технології дасть можливість підприємству випускати нові, більш технологічні продукти.

Вагомим чинником впливу є трудові ресурси. Мотивування робітників до досягнення певних результатів, підвищення рівня кваліфікації персоналу та втілення прогресивних методів менеджменту матимуть вагомий вплив на результативність діяльності підприємства.

Регулярний моніторинг ринку збуту дає можливість своєчасно зреагувати на зміни в попиті покупців. Освідомлення наявних та потенційних потреб споживачів є основою подальшого створення нового персоналізованого продукту, що матиме більшу додану вартість. Ці заходи мають велике значення у прийнятті релевантних рішень із випуску наявної номенклатури, розроблення та запуску новинок.

Д. Рікардо – один із перших учених, хто визначив та сформував поняття «ефективність» (у перекладі з латинської означає «результат») як «відношення отриманого результату до певного виду витрат» [1]. Однією з головних характеристик господарської діяльності є ефективність виробництва, що характеризує результативність виробництва, його віддачу. Ця категорія показує не лише збільшення обсягу виробництва, а й свідчить про те, саме якою ціною (якими ресурсними витратами) отримано цей приріст [4], та визначається за формулою:

$$\text{Ефективність виробництва} = \frac{\text{Результати}}{\text{Витрати виробництва}} \quad (1)$$

Таким чином, сутністю підвищення ефективності виробництва є перевищення економічних результатів на одиницю виробничих витрат.

Існують два способи досягнення ефективності – екстенсивний та інтенсивний. Екстенсивний – через залучення у виробництво додаткових ресурсів, інтенсивний – за рахунок збільшення віддачі основних фондів, підвищення продуктивності праці, більш раціонального ресурсокористування та ін. У разі використання екстенсивного методу підвищення ефективності, перевищення темпів зростання результатів над динамікою збільшення витрат відбувається за рахунок зниження умовно-постійних витрат із розрахунку на одиницю продукції. Основним недоліком у реалізації цього методу є відносно невеликі розміри можливого зростання ефективності операційної діяльності. Широкий вибір заходів у різних сферах

Рис. 1. Перетворення ресурсів у процесі операційної діяльності (авторське визначення)

виробничо-збутової діяльності, характерний за інтенсивного підвищення ефективності, а саме:

- вдосконалення внутрішньоекономічного механізму функціонування підприємства;
- розширення та вдосконалення внутрішніх та зовнішніх виробничо-економічних зв'язків;
- модернізація та оновлення основних засобів;
- упровадження сучасних технологій виробництва;
- підвищення якості продукції, що випускається, та ін.

Запропоновані методи підвищення ефективності мають можливість упроваджуватися одночасно. Однак у сучасних ринкових умовах найбільш прийнятним напрямом є інтенсивний шлях. Головними важелями цього методу виступають фактори росту конкурентоспроможності та закріплення наявних конкурентних позицій на ринку.

Узагальнюючи сказане, зауважимо, що підвищення ефективності операційної діяльності підприємства може здійснюватися як за рахунок економії поточних витрат, так і за рахунок більш ефективного використання активного капіталу і нових вкладень у капітал.

Висновки. У сучасних умовах євроінтеграції українські промислові підприємства змушені суттєву увагу приділяти ефективності виробничо-

збутового процесу. Насиченість ринку товарами конкурентів, продуктами-аналогами потребує від виробника ефективної маркетингової політики. Важливо не лише відслідковувати ситуацію на вже освоєному ринку, а намагатися розширювати наявні сегменти ринку, а також спрямувати свої зусилля на створення інноваційних продуктів, які дадуть змогу розширити ринки збуту і, як наслідок, отримати більшу вигоду.

З іншого боку, керівництво підприємства має постійно відслідковувати ефективність операційної, фінансової та інвестиційної діяльності та за необхідності приймати релевантні рішення щодо оперативного вирішення проблем.

Ефективна операційна діяльність є тим важелем, що дає змогу підприємству підвищувати свою конкурентоздатність на ринку. У результаті здійснення ефективної операційної діяльності підприємство прагне зменшити рівень витрат, що в подальшому відіб'ється на прирості отриманого прибутку. Ефективна діяльність підприємства сприяє інтересам усіх економічних суб'єктів. Перспективою подальшого дослідження питання ефективності операційної діяльності є визначення пріоритетності здійснення заходів із підвищення ефективності операційної діяльності промислових підприємств.

Список літератури:

1. Куценко А.В. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю діяльності підприємств споживчої кооперації України : [монографія] / А.В. Куценко. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. – 205 с.
2. Рябкова О.В. Сутність результативності та ефективності діяльності підприємства / О.В. Рябкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mev-hnu.com/load/2013/7_konkurentnij_potencial_pidpriemstva_metodi_ta_mekhanizmi_pidvishhennja/37-1-0-246.
3. Мочерний С.В. Основи підприємницької діяльності / С.В. Мочерний. – К. : Академія, 2005. – 280 с.
4. Економічна теорія. Політекономія / В.Д. Базилевич [та ін.]. – К. : Знання Прес, 2007. – 719 с.
5. Бойчик І.М. Економіка підприємства : [навч. посіб.] / І.М. Бойчик ; вид. 2-е, доп. і перероб. – К. : Атіка, 2007. – 528 с.
6. Михайловська О.В. Операційний менеджмент : навч. посіб. / О.В. Михайловська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://westudents.com.ua/knigi/324-operatsyniy-menedjment-mihaylovska-ov.html>.
7. Рац О.М. Визначення сутності поняття «ефективність функціонування підприємства» / О.М. Рац // Економічний простір. – 2008. – № 15. – С. 275–285.
8. Друкер П. Эффективное управление / П. Друкер ; пер. с англ. М. Котельниковой. – М. : Астрель, 2004. – 284 с.
9. Проблема визначення ефективності. Методичні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/1854051647541/ekonomika/problema_viznachennya_ekonomicheskoy_effektivnosti_metodichni_pidhodi_otsinki_effektivnosti_diyalnosti_pidpriemstva.
10. Капінос Г.І. Операційний менеджмент : [навч. посіб.] / Г.І. Капінос, І.В. Бабій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://westudents.com.ua/glavy/45578-41-ponyattya-operatsynno-dyalnost-pdprimstva.html>.
11. Терещенко Н.Н. Эффективность деятельности предприятия торговли : [учеб. пособ.] / Н.Н. Терещенко, О.Н. Емельянова ; Краснояр. гос. торг.-экон. ин-т. – Красноярск, 2005. – 110 с.
12. Маркіна І.А. Методологічні питання ефективності управління / І.А. Маркіна // Фінанси України. – 2000. – № 6. – С. 24–32.
13. Выварец А.Д. Эффективность производства: теория, методология и методика оценки / А.Д. Выварец, Л.В. Дис-тергефт // Экономическая эффективность: теория, методология, практика. – Екатеринбург : УГТУ, 2000. – 323 с.
14. Левченко Ю.Г., Шекмар Н.А. Методичні підходи до визначення ефективності господарської діяльності підприємства / Ю.Г. Левченко, Н.А. Шекмар // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2011. – № 22. – С. 130–136.
15. Михасюк І.Р., Бернацький І.М. Українське підприємництво в умовах глобалізації / І. Михасюк, І. Бернацький. – Львів : ЛНУ, 2008. – 56 с.
16. Шляга О.В. / Эффективность хозяйственной деятельности: суть и подходы / О.В. Шляга [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_7_066.pdf.
17. Морщенко Т.С. Огляд підходів до визначення економічної сутності поняття «ефективність» / Т.С. Морщенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://e-visnyk.zdia.zp.ua/journals/1-01-2016/3.pdf>.
18. Воронкова Т.Є., Маслюк Л.Л. Підвищення ефективності діяльності підприємств легкої промисловості в умовах ринкових відносин / Т.Є. Воронкова, Л.Л. Маслюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.investplan.com.ua/pdf/20_2016/12.pdf.

19. Пасека Д.В., Гринько Т.В. Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства / Д.В. Пасека, Т.В. Гринько // *Економіка и менеджмент* – 2013: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку. Т. 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://confcontact.com/2014_04_25_ekonomika_i_menedgment/tom4/48_Paseka.htm.

20. Головенко О. Підвищення ефективності діяльності підприємства як результат ефективного управління / О. Головенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://conference.spkneu.org/2012/12/golovenkoo/>.

21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати» (Форма № 2) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0397-99>.

УДК 330.341.1

Слець О.П., к.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки підприємства
Запорізька державна інженерна академія
Присяжнюк С.В., магістрант
Запорізька державна інженерна академія

РОЗВИТОК АУТСОРСИНГУ В УКРАЇНІ

Слець О.П., Присяжнюк С.В. Розвиток аутсорсингу в Україні. Статтю присвячено розвитку аутсорсингу в Україні. Розглянуто підходи до визначення аутсорсингу. Наведено види аутсорсингу та визначено складники промислового аутсорсингу. Досліджено ризики застосування аутсорсингу підприємствами України. Приведено статистику послуг, які підприємства України передають на аутсорсинг.

Ключові слова: промисловий аутсорсинг, виробничий аутсорсинг, конкурентоспроможність, аутсорсер, ефективність, витрати.

Слець О.П., Присяжнюк С.В. Развитие аутсорсинга в Украине. Статья посвящена развитию аутсорсинга в Украине. Рассмотрены подходы к определению аутсорсинга. Приведены виды аутсорсинга и определены составляющие промышленного аутсорсинга. Исследованы риски применения аутсорсинга предприятиями Украины. Приведена статистика услуг, которые предприятия Украины передают на аутсорсинг.

Ключевые слова: промышленный аутсорсинг, производственный аутсорсинг, конкурентоспособность, аутсорсер, эффективность, расходы.

Yelets O.P., Prisyazhnyuk S.V. The development of outsourcing in Ukraine. The article is devoted to the development of outsourcing in Ukraine. Approaches to the definition of outsourcing are considered. The types of outsourcing are outlined and components of industrial outsourcing are defined. The risks of the use of outsourcing by Ukrainian enterprises are investigated. The statistics of services, which Ukrainian enterprises transfer to outsourcing, are given.

Key words: industrial outsourcing, productive outsourcing, competitiveness, outsourcer, efficiency, costs.

Постановка проблеми. Сучасні ринки розвиваються швидкими темпами, тим самим впливаючи на процес формування, розвитку та вдосконалення бізнесу. У 80-ті роки минулого століття з'явилося поняття послуг за принципом аутсорсингу, яке ще часто називають феноменом ХХ ст. Його виникнення зумовили численні спроби максимально забезпечити конкурентоспроможність підприємства, збільшити величину прибутку шляхом оптимізації витрат за одночасного збереження або підвищення якості товарів, робіт чи послуг. Україна має значний потенціал щодо розвитку аутсорсингу, запровадження якого може значно підвищити конкурентоспроможність вітчизняних підприємств і суб'єктів господарювання загалом. Як наслідок, виникає потреба дослідити теоретичні та практичні

підходи до формування середовища, яке сприятиме розвитку аутсорсингу в Україні. Також необхідно окреслити проблеми і перспективи розповсюдження аутсорсингу на вітчизняних підприємствах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою аутсорсингу займалися такі західні науковці, як Ж. -Л. Бравар, Дж.Б. Хейвуд, В. Петті, А. Смит, Д. Рикардо, К. Штерн [1–4]. Вони розкривали сутність аутсорсингу, особливості його планування та використання у процесі аутсорсингових відносин, розглядали науково-теоретичні підходи до підвищення ефективності аутсорсингу. Також необхідно відзначити внесок у розвиток концепції аутсорсингу науковців-економістів Б. Анікіна, С. Календжяна, Д. Михайлова, І. Рудої. Заслужують на увагу й науково-теоретичні та практичні підходи до розуміння